

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสร้างสรรคงานหัตถกรรมในปัจจุบันกำลังได้รับความสนใจต่อกลุ่มผู้บริโภคต่างๆไม่ว่าจะเป็นชาวไทยหรือชาวต่างชาติ การสร้างสรรคงานหัตถกรรมโดยเฉพาะงานเครื่องไม้ก็เป็นที่ยอมรับอย่างหนึ่งเช่นกัน สำหรับปัญหาในด้านการออกแบบหรือรูปแบบของผลิตภัณฑ์ ในขณะนี้มักจะพบปัญหาในด้านการออกแบบหรือรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะไม่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคมากนัก ซึ่งปัญหานี้ทำให้มีผลผลิตล้นตลาดหรือมีลักษณะการทำออกมาจำนวนมากเกินไป ซึ่งนับเป็นปัญหาข้อสำคัญอย่างหนึ่งที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข ปัญหาสำคัญที่ผู้วิจัยได้เสนอการทำวิจัยในครั้งนี้คือปัญหาการลงทุนสำหรับการสร้างสรรคงานหัตถกรรมเครื่องไม้ จากการที่ได้ศึกษาและได้สร้างสรรคผลิตภัณฑ์หัตถกรรมอย่างต่อเนื่อง พบว่าการสร้างสรรคผลิตภัณฑ์ที่ต้องนำไม้มาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ ทำให้เกิดปัญหามีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่นต้องตัดไม้ซึ่งมีผลกระทบต่อกระบวนการทางธรรมชาติ ขาดความสมดุลของระบบนิเวศ เพราะต้นไม้สามารถดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ได้ดีมาก ซึ่งนับเป็นทรัพยากรธรรมชาติชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญต่อโลกและสิ่งมีชีวิต ซึ่งในขณะนี้โลกของเราได้เกิดปัญหาภาวะเรือนกระจกที่ทำให้โลกร้อนขึ้น และคาดว่าแนวทางในอนาคตที่เราจะนำไม้มาใช้สร้างสิ่งต่างๆ ย่อมมีผลโดยตรงกับสภาวะดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นประโยชน์จากการที่เราจะช่วยกันรักษาสภาวะแวดล้อมได้ในทางหนึ่งคือโดยการนำเอาทรัพยากรมีอยู่หรือวัสดุเหลือใช้เช่นเศษไม้เก่า โดยการนำเอามาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าที่สุด เช่นนำมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์จากเศษไม้เก่าในรูปแบบของผลิตภัณฑ์หัตถกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดเป็นผลงานใหม่ๆ และยังสร้างมูลค่าของวัตถุดิบอีกด้วย และในประเด็นที่สำคัญที่สุดก็คือการที่ช่วยลดปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ตามแนวทางพระราชดำริสปรชญา "เศรษฐกิจพอเพียง" ซึ่งการนำเศษไม้เก่ามาใช้งานให้เกิดประโยชน์ซึ่งไม่เป็นการเบียดเบียนผู้อื่นหรือไม่เบียดเบียนทรัพยากรธรรมชาติ และเป็นการเผยแพร่งานอาชีพที่ลดต้นทุนให้กับชุมชนและผู้สนใจเป็นการสร้างรายได้ที่คุ้มค่า

ส่วนประกอบของต้นไม้เราสามารถนำมาใช้ประโยชน์มากมายหลายอย่าง เช่น กิ่งไม้ ใบไม้ รากไม้ เปลือกไม้ และเนื้อไม้กล่าวได้ว่าตั้งแต่รากไม้จนถึงยอดไม้เราสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งหมดอยู่ที่ว่าเราจะนำไปใช้ประโยชน์ทางด้านใดที่มีความเหมาะสมคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยทั่วไปต้นไม้ถูกแปรรูปเนื้อไม้นำไปใช้ประโยชน์ในการก่อสร้างหรือทำผลิตภัณฑ์งานไม้ต่างๆ และเศษไม้จะนำไปเป็นเชื้อเพลิง เปลือกไม้ของต้นไม้ใช้

ทำจนจนกันความอ่อน สกัทยาโรค สกัตเป็นน้ำมันต่างๆได้ เช่น น้ำมันสน ฯลฯ ส่วนของ ยางไม้ก็นำไปทำกาวยและสกัตเป็นผลิตภัณฑ์สารเคมีต่างๆ แม้กระทั่งที่เลือกก็ยังสามารถนำมาทำ เป็นแผ่นไม้อัด (Particle Board) แผ่นกระดากอัดแข็ง (Hard Board) และเยื่อไม้ก็ใช้ทำกระดาษ ฯลฯ (สาคร คันโชติ 2547:21) การที่จะสร้างผลิตภัณฑ์จากส่วนต่างๆของไม้ควรมีการพิจารณาถึง รายละเอียดต่างๆ ประกอบด้วย รวมถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและต้องคำนึงถึงระบบนิเวศวิทยา เช่น การใช้เส้นใยของไม้ การใช้เศษไม้ให้คุ้มค่าโดยเฉพาะเศษไม้เก่ามีปริมาณมากหากไม่นำไปใช้ ให้เกิดประโยชน์ก็จะทำให้สูญเสียทรัพยากรธรรมชาติโดยเปล่าประโยชน์

นอกจากส่วนประกอบต่าง ๆ ของต้นไม้แล้ว เลิศพงษ์ ชิวพัฒน์พันธุ์ ยังได้กล่าวถึงความ สวยงามของไม้ไว้ว่า ความสวยงามของไม้เป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการเลือกไม้มาทำการผลิต ไม้บางชนิดมีความสวยงามในตัวเองเป็นไปหรือเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ การเลือกไม้มีหลักในการ พิจารณาโดยสังเขปเช่น ไม้ที่สีของไม้ สีไม้ที่เข้มหรือมีสีจัดจะทำให้มีคุณค่าอีกรูปแบบหนึ่งเป็น จุดเด่นของไม้บางชนิดเช่น ไม้ประดู่ ไม้แดง ไม้มะค่า ไม้สัก ไม้พยุง ฯลฯ นอกจากดูที่สีแล้วก็ยัง สามารถดูได้ที่เสี้ยน เนื้อไม้ที่มีเสี้ยนละเอียดทำให้ไม้มีความสวยงามส่วนหนึ่งด้วย นอกจากนี้ก็ยัง สามารถดูได้ที่วงปีหรือตุลายไม้ ไม้บางชนิดมีลวดลายที่เกิดจากเส้นวงปีซึ่งเป็นเส้นที่สีจัดหรือ เข้มกว่าส่วนที่เป็นเนื้อไม้ทั่วไปจึงหว่าหรือช่องของเส้นที่มีลักษณะถี่บ้างห่างบ้าง และจังหวะที่เส้น คดโค้งไปตามผิวไม้ นั่น เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความสวยงามเป็นองค์ประกอบของศิลปะ (เลิศ พงษ์ ชิวพัฒน์พันธุ์ 2540: 33)

ดังนั้นการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยการนำเอาวัสดุเหลือใช้หรือเศษไม้เก่ามาสร้างเป็น ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของตกแต่งบ้าน เครื่องเรือน และของที่ระลึก ซึ่งผู้วิจัยได้เล็งเห็นคุณค่าของ วัสดุที่เป็นของที่มีคุณค่าอยู่ในตัว การทำงานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้ทำการออกแบบเป็นชิ้นงาน หัตถกรรมในหลากหลายรูปแบบ ซึ่งจะเน้นหนักในด้านการใช้วัสดุอย่างคุ้มค่าเป็นประเด็นสำคัญ เพื่อลดปัญหาของรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ต้องมีการลงทุนสูงหรือมีกระบวนการผลิตที่ต้องลงทุนมาก หรือมีขั้นตอนที่ยุ่ยยาก สำหรับกระบวนการสร้างสรรค์จะเน้นการถ่ายทอดรูปแบบหรือถ่ายทอด เทคโนโลยีโดยการสร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบและแบบสำเร็จรูปที่ใช้ในการสร้างผลิตภัณฑ์ เพื่อ นำไปถ่ายทอดความรู้โดยการเผยแพร่ให้กับผู้ที่สนใจหรือบุคคลทั่วไปที่ต้องการประกอบอาชีพใน การสร้างรายได้จากการสร้างผลิตภัณฑ์จากเศษไม้เก่า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อตอบสนองของแนวทางพระราชดำริสหปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” โดยใช้วัสดุที่เหลือใช้มาสร้างให้เกิดประโยชน์
2. เพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากเศษไม้เก่าเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ
3. เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบเพื่อการส่งเสริมอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน หรือกลุ่มผู้ประกอบการ
4. เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากเศษไม้เก่าเพื่อลดปริมาณการใช้ไม้

ความสำคัญของการวิจัย

1. เข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเศษไม้เก่าชนิดต่าง ๆ ในประเทศไทย
2. เข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเศษไม้เก่า
3. เข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการสร้างผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเศษไม้เก่าในรูปแบบต่างๆ
4. เพื่อเป็นการยกระดับผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเศษไม้เก่า
5. เป็นแนวทางให้ผู้สนใจได้ศึกษาเพื่อที่จะสร้างผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเศษไม้เก่า

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของตกแต่งบ้าน เครื่องเรือน และของที่ระลึก
2. ศึกษากระบวนการออกแบบและการเขียนแบบที่ใช้ในการสร้างผลิตภัณฑ์
3. ศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับเศษไม้เก่าในแต่ละชนิดเพื่อนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานตามความเหมาะสม
4. สร้างผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน เครื่องเรือน และของที่ระลึกโดยการใช้วัสดุจากเศษไม้เก่ารวมทั้งสิ้นจำนวน 12 ชิ้น โดยแบ่งดังนี้
 - 4.1 ผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านได้แก่ กรอบรูป 2 ชิ้น นาฬิกาแขวนผนัง 2 ชิ้น
 - 4.2 ผลิตภัณฑ์เครื่องเรือน ได้แก่ ชั้นวางของแบบแขวนผนัง 2 ชิ้น โคมไฟตั้งโต๊ะ 2 ชิ้น
 - 4.3 ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกได้แก่ เรือใบจำลอง 2 ชิ้น กล้องใส่เครื่องประดับ 2 ชิ้น
5. แบบการสร้างการสร้างผลิตภัณฑ์จากเศษไม้เก่า
 - 5.1 แบบการสร้างกรอบรูป

- 5.2 แบบการสร้างนาฬิกาแขวนผนัง
- 5.3 แบบการสร้างชั้นวางของแบบแขวนผนัง
- 5.4 แบบการสร้างคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ
- 5.5 แบบการสร้างเรือใบจำลอง
- 5.6 แบบการสร้างกล่องใส่เครื่องประดับ

นิยามศัพท์เฉพาะ

- 1. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง
- 2. ไม้เก่า หมายถึง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1. ได้ผลิตภัณฑ์จากเศษไม้เก่าเพื่อตอบสนองแนวทางพระราชดำรัสปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” โดยใช้วัสดุที่เหลือใช้มาสร้างให้เกิดประโยชน์
- 2. ได้ถ่ายทอดแบบของชิ้นงานที่จะนำไปใช้ในกระบวนการผลิตเพื่อถ่ายทอดสู่ชุมชนโดยการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากเศษไม้เก่าเพื่อลดปริมาณการใช้ไม้
- 3. เพื่อเป็นข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจได้มีโอกาสศึกษาและค้นคว้าต่อไป
- 4. เผยแพร่ผลงานหน่วยงานทางการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน หอสมุดแห่งชาติ
สมาคม ฯ

5. ได้รูปแบบการสร้างผลิตภัณฑ์จากเศษไม้เก่าผลงานการวิจัยนำไปเผยแพร่ลงในวารสารต่าง ๆ และบทความต่าง ๆ ผลงานการวิจัยถือเป็นทรัพย์สินทางปัญญาของชาติสามารถนำไปจดสิทธิบัตรได้